

WYROK Z DNIA 28 WRZEŚNIA 2010 R.
SNO 36/10

Przewodniczący: sędzia SN Marian Buliński (sprawozdawca).
Sędziowie SN: Romualda Spyt, Mirosława Wysocka.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem sędziego Sądu Okręgowego – Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego oraz protokolanta po rozpoznaniu w dniu 28 września 2010 r. sprawy sędziego Sądu Rejonowego w związku z odwołaniami obwinionego oraz Ministra Sprawiedliwości na niekorzyść obwinionego od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 19 kwietnia 2010 r., sygn. akt ASD (...)

- 1) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zamiast kary dyscyplinarnej przeniesienia na inne miejsce służbowe, wymierzył karę dyscyplinarną złożenia sędziego z urzędu na mocy art. 109 § 1 pkt 5 u.s.p.;
- 2) kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2010 r., ASD (...), Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał obwinionego sędziego Sądu Rejonowego „za winnego tego, że w okresie od grudnia 2006 r. do 31 grudnia 2007 r.:

- dokonał oczywistej rażącej obrazy przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, skutkującej uchyleciem do ponownego rozpoznania orzeczeń przez niego wydanych w 31 sprawach z rep. VI K: 667/06, 633/06, 599/06, 650/06, 665/06, 625/06, 643/06, 672/06, 587/06, 569/06, 670/06, 671/06, 566/06, 673/06, 709/06, 676/06, 662/06, 675/06, 669/06, 678/06, 684/06, 730/06, 697/06, 700/06, 3/07, 105/07, 30/07, 165/07, 321/07, 323/07, 157/07 i w jednej VI K 425/07 zmianę rozstrzygnięcia,
- oraz uporczywej obrazy art. 82a u.s.p. poprzez zaniechanie wykonania obowiązku stałego dokształcania się i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz powielania błędów, w tym też wbrew zapatrywaniom prawnym i wskazaniom sądu odwoławczego – skutkujących potrzebę prostowania omyłek pisarskich i rachunkowych, aż w 50 wyrokach w sprawach VI K w 2007 r.”, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z

późn. zm.) i za tak przypisany czyn wymierzył mu karę dyscyplinarną przeniesienia na inne miejsce służbowe oraz oznaczeniem, że miejscem służbowego przeniesienia jest okręg Sądu Apelacyjnego w B.

Sąd orzekający ustalił, że uprzednio wobec sędziego Sądu Rejonowego były prowadzone postępowania dyscyplinarne, zakończone prawomocnymi wyrokami Sądu Dyscyplinarnego.

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2007 r. Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny (SNO 45/07) uznał, że sędzia Sądu Rejonowego dopuścił się przewinienia służbowego polegającego na tym, że w okresie od dnia 28 października 2003 r. do dnia 28 czerwca 2004 r. pełniąc funkcję Przewodniczącego Sądu Pracy w Sądzie Rejonowym w A. w 164 sprawach zarejestrowanych w repertorium IV P od nr. 236/03 do 406/03 dopuścił się opieszałości w nadaniu im biegu przez okres 7-8 miesięcy, tj. przewinienia służbowego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych i wobec przedawnienia dyscyplinarnego na podstawie art. 108 § 2 zdanie drugie wskazanej ustawy umorzył postępowanie w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej. Wyrokiem z dnia 19 października 2007 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w sprawie sygn. akt ASD (...), uznał sędziego Sądu Rejonowego winnym tego, że w okresie od kwietnia 2005 r. do grudnia 2006 r. włącznie dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa materialnego i procesowego, a w szczególności:

- nieuzasadnionego odraczania publikacji orzeczeń w sprawach C: 32/05, 45/05, 59/05, 68/05, 73/05, 126/05, 2/06;
- obrazy art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niesporządzenie motywów orzeczeń odpowiadających wymogom przewidzianym w tym przepisie w sprawach C: 69/04, 95/04, 1/05, 59/05;
- obrazy art. 71 § 1 k.k. poprzez orzeczenie grzywny (200 stawek) w wysokości nieznaney w tym przepisie w sprawie dyscyplinarnej;
- obrazy art. 424 § 1 i § 2 k.p.k. w sprawach: VI K 398/06, VI K 412/06, VI K 414/06, VI K 422/06, VI K 582/06, VI K 585/06 – skutkującej uchyleniem orzeczeń w tych sprawach do ponownego rozpoznania;
- obrazy art. 71 § 1 k.k. w sprawie VI K 430/06 poprzez orzeczenie kary grzywny na podstawie tego przepisu mimo, że z instytucji warunkowego przedterminowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności Sąd nie korzystał – skutkującej koniecznością wszczęcia postępowania kasacyjnego;

- uporczywej obrazy art. 82 § 1 u.s.p. poprzez zaniechanie wykonywania obowiązku stałego dokształcania się i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz powielania błędów wbrew zaleceniom pokontrolnym – tj. przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.) i wymierzył mu karę nagany.

Powyższy wyrok został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie sygn. akt SNO 9/08.

W zakresie przedmiotowej sprawy obwiniony pełnił funkcję sędziego w Wydziale Grodzkim Sądu Rejonowego w A. Był sprawozdawcą w sprawach: „z rep. VI K o nr. 667/06, 633/06, 598/06, 650/06, 665/06, 625/06, 643/06, 672/06, 587/06, 569/06, 670/06, 671/06, 566/06, 673/06, 709/06, 676/06, 662/06, 675/06, 669/06, 678/06, 684/06, 730/06, 697/06, 700/06, 3/07, 105/07, 30/07, 165/07, 321/07, 323/07, 157/07, 425/07”. Z wyjątkiem sprawy VI K 425/07, w której wyrok został zmieniony w wyniku przeprowadzonej kontroli instancyjnej, w pozostałych wymienionych wyżej 31 sprawach orzeczenia wydane przez sędziego Sądu Rejonowego były uchylane, a sprawy przekazywane do ponownego rozpoznania.

Główną przyczyną wydawania przez Sąd Odwoławczy orzeczeń kasatoryjnych było:

- w sprawie VI K 667/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji stwierdzonej niezgodności treści wyroku z jego uzasadnieniem;
- w sprawie VI K 633/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji niewskazania w pisemnych motywach rozstrzygnięcia faktów, które Sąd Rejonowy uznał za udowodnione i niepowołania dowodów, na których się oparł;
- w sprawie VI K 598/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji stwierdzonej niezgodności treści wyroku z jego uzasadnieniem;
- w sprawie VI K 650/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k., gdyż w uzasadnieniu wyroku nie wskazano przyczyn, dla których określonym dowodom przyznano bądź odmówiono waloru wiarygodności;

- w sprawie VI K 665/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k., gdyż w uzasadnieniu wyroku nie wskazano przyczyn, dla których określonych dowodom przyznano bądź odmówiono waloru wiarygodności;
- w sprawie VI K 625/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji niewskazania w pisemnych motywach rozstrzygnięcia faktów, które Sąd Rejonowy uznał za udowodnione i niepowołania dowodów, na których się oparł;
- w sprawie VI K 643/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji niewskazania w pisemnych motywach rozstrzygnięcia faktów, które Sąd Rejonowy uznał za udowodnione i nie powołał dowodów, na których się oparł;
- w sprawie VI K 672/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k., które Sąd Rejonowy uznał za udowodnione i nie powołał dowodów, na których się oparł a także brak analizy podstawy prawnej wyroku i nieprzytoczenie okoliczności branych pod uwagę przy wymiarze kary;
- w sprawie VI K 587/06 przyjęcie przez Sąd Rejonowy błędnej kwalifikacji prawnej czynu i niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji niewskazania w pisemnych motywach rozstrzygnięcia faktów, które Sąd Rejonowy uznał za udowodnione i niepowołania dowodów, na których się oparł;
- w sprawie VI K 569/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji stwierdzonej niezgodności treści wyroku z jego uzasadnieniem a także inne uchybienia proceduralne w postaci orzeczenia kary nieznannej ustawie;
- w sprawie VI K 670/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 671/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;

- w sprawie VI K 566/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji stwierdzonej niezgodności treści wyroku z jego uzasadnieniem;
- w sprawie VI K 673/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 709/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 676/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 662/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 675/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 669/06 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 678/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji niewskazania w pisemnych motywach rozstrzygnięcia faktów, które Sąd Rejonowy uznał za udowodnione i nie powołał dowodów, na których się oparł;
- w sprawie VI K 684/06 orzekając o zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych Sąd Rejonowy nie wskazał, czy chodzi o wszelkie pojazdy mechaniczne czy też niektóre ich rodzaje, a także nie przytoczenie okoliczności uzasadniających orzeczenie środka karnego w takim wymiarze;
- w sprawie VI K 730/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji braku należytego umotywowania rozmiaru zastosowanej sankcji karnej (grzywny), orzeczonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz podania wyroku do publicznej wiadomości;
- w sprawie VI K 697/06 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji niewskazania w

pisemnych motywach rozstrzygnięcia faktów, które Sąd Rejonowy uznał za udowodnione i nie powołał dowodów, na których się oparł;

- w sprawie VI K 700/06 nie przytoczenie dowodu stanowiącego podstawę do przyjęcia ustalenia, że oskarżony był uprzednio karany;
- w sprawie VI K 3/07 niemożność przeprowadzenia kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia wobec niespełnienia przez uzasadnienie wyroku wymogów określonych w art. 424 k.p.k. w sytuacji stwierdzonej niezgodności treści wyroku z jego uzasadnieniem;
- w sprawie VI K 105/07 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 30/07 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 165/07 niedopuszczalna modyfikacja przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego przez strony w trybie art. 335 k.p.k.;
- w sprawie VI K 321/07 nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłych psychiatrów co do stanu zdrowia psychicznego oskarżonego w sytuacji, kiedy jego zachowanie uzasadniało taką właśnie decyzję procesową;
- w sprawie VI K 323/07 błąd w ustaleniach faktycznych wynikający z wadliwie przeprowadzonej oceny materiału dowodowego;
- w sprawie VI K 157/07 brak oparcia poczynionych ustaleń faktycznych w zgromadzonym materiale dowodowym.

Przyczyną wydania przez Sąd Okręgowy orzeczenia reformatoryjnego w sprawie VI K 425/07 było zaś przytoczenie przez Sąd Rejonowy błędnej podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Ponadto w 50 innych orzeczeniach sędziego Sądu Rejonowego popełnił błędy pisarskie i rachunkowe, co powodowało konieczność kierowania tych spraw na posiedzenia celem prostowania tych uchybień w trybie omyłek pisarskich. Były to błędy w powołanych podstawach prawnych rozstrzygnięć, błędnie naliczonych należności sądowych, niezaliczenie czasu okresu zatrzymania prawa jazdy, daty czynu oraz danych osobowych oskarżonych.

Odwołanie od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 19 kwietnia 2010 r. złożyli: obwiniony (nazywając je apelacją) oraz Minister Sprawiedliwości na niekorzyść obwinionego.

Obwiniony zarzucił temu orzeczeniu:

- „1) nieobecność jednego z członków sądu na całej rozprawie,
- 2) naruszenie art. 4 i art. 7 k.p.k. poprzez:

- a) przyjęcie, że popełnienia przez obwinionego przypisanego mu czynu – jako rozgrywającego się w sferze merytorycznej pracy sędziego w określonym czasie – dowodzić mają zmiany bądź uchYLENIA jego orzeczeń w latach późniejszych,
 - b) przyjęcie, że obwiniony czas na podniesienie poziomu przygotowania z zakresu prawa karnego, którym się nie wykazał w latach 2006-2007, miał do roku 2010,
 - c) nieuwzględnienie występującej po stronie obwinionego woli poprawy wyników pracy,
- 3) rażąco niewspółmierność kary, będącą w szczególności skutkiem przyjęcia, iż obwiniony powinien był poprawić swoją pracę motywowany wcześniejszymi postępowaniami dyscyplinarnymi, podczas gdy postępowania te ukończone zostały po okresie objętym zarzutem w niniejszej sprawie.”

W oparciu o to skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Zauważyć należy, że zarzut z pkt. 1 nie został przez skarżącego ani słowem uzasadniony w uzasadnieniu środka odwoławczego.

Minister Sprawiedliwości zaskarżył wyrok na niekorzyść obwinionego w części odnoszącej się do orzeczenia o karze, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi „rażącą niewspółmierność orzeczenia o karze, polegającą na wymierzeniu za przypisane obwinionemu przewinienie dyscyplinarne na podstawie art. 109 § 1 pkt 4 u.s.p. kary dyscyplinarnej przeniesienia na inne miejsce służbowe, będącą wynikiem nieuwzględnienia w sposób właściwy wagi popełnionego przez niego czynu oraz stopnia zawinienia wyrażającego się w szczególności w uporczywym lekceważeniu swoich podstawowych obowiązków i to pomimo zapadłych dwukrotnie orzeczeń dyscyplinarnych”.

W oparciu o to skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez wymierzenie obwinionemu na podstawie art. 109 § 1 pkt 5 u.s.p. kary dyscyplinarnej złożenia sędziego z urzędu.

Na rozprawie przed Sądem Najwyższym – Sądem Dyscyplinarnym Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego poparł odwołanie Ministra Sprawiedliwości oraz wniósł o nieuwzględnienie odwołania obwinionego.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie obwinionego nie jest zasadne.

Zarzutu określonego w pkt. 1 – o nieobecności jednego z członków sądu na całej rozprawie – obwiniony w uzasadnieniu odwołania (tytułowanego jako apelacja obwinionego) ani jednym zdaniem nie uzasadnił.

Zarzut ten jest bezprzedmiotowy.

Zarzuty w pkt. 2 odnoszą się do przyjętych przez Sąd pierwszej instancji okoliczności obciążających. Obwiniony zapomina, że obowiązkiem Sądu Dyscyplinarnego była ocena zachowania obwinionego zarówno przed popełnieniem przewinienia dyscyplinarnego jak i po popełnieniu tego przewinienia. Sąd Apelacyjny uznał, że mimo aktualnie toczącego się postępowania dyscyplinarnego orzeczenia wydawane przez sędziego w wyniku kontroli odwoławczej podlegają częstej zmianie lub też są uchylane. To usprawiedliwiało nieprzyjęcie jako okoliczności łagodzącej faktu, że sędzia w sprawach karnych zaczął orzekać od stycznia 2005 r., gdyż od tego czasu upłynęło przeszło 5 lat, a sędzia nie podniósł swej wiedzy z zakresu prawa karnego tak, by nadal nie popełniać licznych błędów.

W świetle poczynionych ustaleń przedstawionych wyżej, trafnie Sąd orzekający nie uwzględnił podnoszonej przez obwinionego (zarzut 2c) woli poprawy wyników pracy.

Nie można również zgodzić się z zarzutem rażącej niewspółmierności kary (zarzut 3) w rozumieniu rażącej surowości kary, zwłaszcza, gdy Sąd Najwyższy, co wynika z sentencji wyroku, uznał wymierzoną obwinionemu karę jako rażąco niewspółmierną w rozumieniu rażąco łagodną. Co prawda Sąd Apelacyjny jako okoliczności obciążające obwinionego przyjął przede wszystkim to, „że mimo toczącego się wobec sędziego już trzeciego z kolei postępowania dyscyplinarnego, nie podjął on w zasadzie żadnych starań celem poprawy metodyki w swojej pracy, popełnia w dalszym ciągu liczne błędy, skutkujące uchylaniem wydawanych przez niego wyroków, nie przejawia woli współpracy celem poprawy swoich wyników i poszerzenia swojej wiedzy teoretycznej i praktycznej”, jednakże nie w pełni uwzględnił wagę tych okoliczności przy wymiarze kary. Sam sąd orzekający zauważa, że uprzednie postępowania dyscyplinarne okazały się wobec obwinionego nieskuteczne. Zauważyć bowiem należy, że obwinionemu w istocie w trzecim postępowaniu dyscyplinarnym postawiono zarzuty polegające na tożsamym – jak w poprzednich postępowaniach – zachowaniu przejawiającym się w rażącym lekceważeniu swoich obowiązków w zakresie dbałości o wysoki merytoryczny poziom wydawanych orzeczeń. Oceniane obecnie zachowanie obwinionego nie jest więc wyjątkiem w jego pracy, a wręcz przeciwnie, jest konsekwencją postawy polegającej na negatywnym nastawieniu do powinności związanych z pełnioną służbą.

Obwiniony sędzia nie reagował w żaden sposób na krytyczne uwagi do swojej pracy. Sygnałem do refleksji dla obwinionego co do jakości jego pracy nie powinny być dopiero orzeczenia prawomocne sądów dyscyplinarnych, ani same postępowania dyscyplinarne. Taką refleksję wzbudzić powinny: orzeczenia Sądu Okręgowego, uchylające wyroki wydane przez obwinionego, uwagi Przewodniczącego Wydziału, czy nawet apelacje stron. Sędzia powinien bowiem rozważyć, czy argumenty podniesione w apelacji nie są słuszne, sięgnąć po orzecznictwo sądowe czy

piśmiennictwo fachowe, by zanim Sąd odwoławczy rozpozna apelację, uchronić się od powielania ewentualnych błędów. Zważywszy, że obwiniony w Wydziale Grodzkim Sądu Rejonowego w A. orzekał w sprawach o występki z art. 178 § 1 i 2 k.p.k., na rozprawach i posiedzeniach rozpoznając wnioski złożone w trybie art. 335 k.p.k., powyższe wymagania, odnoszące się do minimum należytego przygotowania do rozpoznawania tych spraw, nie byłyby zbyt pracochłonne.

Nie można również zapominać, jakie skutki społeczne wywołują sprawy uchylone do ponownego rozpoznania, zwłaszcza z powodu nienależytej pracy sędziego.

Wobec tego należy zgodzić się z Ministrem Sprawiedliwości, że konieczne jest sięgnięcie w stosunku do obwinionego po najsurowszą z kar dyscyplinarnych, jaką jest kara złożenia z urzędu.

Kara ta spełni funkcję ochronną, ochroni wymiar sprawiedliwości w aspekcie jego prawidłowego funkcjonowania, ochroni interesy obywateli, ochroni dobre imię sędziów oraz sądownictwa w ogólności.

Mając to na uwadze Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł jak na wstępie.